

Сторонська О. С.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

КАТЕГОРІЯ ТЕМПОРАЛЬНОСТІ У ВИМІРАХ НІМЕЦЬКИХ ПАРЕМІЙ

Анотація. У статті проаналізовано іменник як засіб вираження темпоральності у пареміях сучасної німецької мови. Центральним компонентом цієї категорії є іменник *die Zeit*, що в пареміях інтерпретує час як абстрактну одиницю – відтинок у часовому просторі, часову межу чи точку. У метафоричній вербалізації значення часу набуває суб'єктності чи об'єктності через асоціації з поняттями матеріальних і нематеріальних цінностей і благ. Темпоральні одиниці презентують значення фіксованого і нефіксованого періоду часу або часової характеристики події, їх кількісне і якісне осмислення. Бережливе ставлення до часу як риса німецької ментальності віддзеркалене в досліджуваних мовних одиницях іменниками на позначення коротких часових відтинків: *Minute, Stunde, Weile, Augenblick*, акцентуючи на важливості кожної миті в житті людини. Паремійне вживання іменників, що називають значні часові відтинки (день, тиждень, рік тощо), увиразнює сприйняття людиною часу: іменник *der Tag* виражає довгий чи короткий з погляду людини часовий відтинок через призму об'єкта вимірювання; іменник *die Woche* ілюструє логічну чи нелогічну часову послідовність із погляду ставлення людини до праці; *das Jahr* виражає певні життєві цикли як співвідношення праці та відпочинку. Час події у вимірах паремійної вербалізації карбує сприйняття людиною певних часових координат за допомогою іменників *das Heute, das Morgen, der Morgen, der Abend, die Nacht, der Winter, der Sommer, der April, der Mai*, що актуалізують, поряд із відповідними темпоральними, значення ретельності, зволікання, продуктивності, розваги, втрати, нещастя, працьовитості, відпочинку, мінливості, процвітання. Календарні свята *Sylvester, Pfingsten* у пареміях сприймаються через співвідносні з позначуваними ними календарними днями чи невластиві їм природні явища.

Ключові слова: темпоральність, паремія, німецька мова, іменник, вербалізація, метафора, відтинок часу, час події.

Постановка проблеми. Взаємодія часу і буття, реальність часу, часовість буття належать до найдавніших проблем філософської думки, що протягом тисячоліть демонстрували діаметрально протилежні твердження щодо його існування та цінності. Розвиток суспільства та науки не лише поглибив первинні уявлення про час, розкрив його лінійну та циклічну природу, але й дав змогу осягнути його в астрономічній, біологічній, історичній, суспільній тощо іпостасях. Сьогодні вже не піддається сумніву те, що час об'єктивно існує незалежно від волі людини та її уявлень, характеризує матеріальну дійсність, «[...] оособлює динаміку світу, усі складники якого зазнають постійних незворотних змін» [1, с. 64].

Найдостовірнішим джерелом інформації про час, його природу і сутність є мова, що фіксує цю категорію у своїй картині

світу, віддзеркалюючи сукупність знань її носіїв про розмаїття часових відношень. Уявлення людини про час, згідно з міркуваннями М. Хаспельмат, актуалізується через значення одночасності-послідовності, міри, відстані, теперішнього-минулого-майбутнього, початку-кінця, послідовності-наступності, одночасності-різночасності, постійності-тимчасовості [2, с. 8]. Універсальна за своїм характером онтологічна категорія часу об'єктивується, однак у кожній мові особливим чином, підпорядковуючись певним правилам і перевагам, що регламентують функціонування мови, її одиниць і категорій. У кожній із них вона володіє визначеною системою засобів – морфологічних, лексичних, синтаксичних, що в своїй сукупності утворюють, за термінологією О. Бондарка, категорію темпоральності [3, с. 76].

Багатим у кількісному та якісному вимірах пластом із погляду вираження категорії темпоральності є фразеологія, «[...] яка відбиває часові орієнтири людини в щоденному, буденному сприйнятті часу й успадковані представниками однієї мовної спільноти стереотипи його виміру впродовж тривалого періоду» [4, с. 20]. Уявлення про час, актуалізовані фразеологічними одиницями, позначені не лише традиційною наївністю, простотою, емпіричністю, але й високим ступенем осмислення дійсності, що зумовлює необхідність залучення цього матеріалу з метою повноцінного опису мовної категорії темпоральності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження категорії темпоральності на матеріалі різних мов протягом багатьох десятиліть не втрачає своєї актуальності та привертає увагу науковців, які спрямовують свій науковий пошук і на її комплексний розгляд (В. Барчук [1], Г. Павленко [5], М. Хаспельмат [2] та ін.), і на вивчення окремих груп засобів її вираження, зокрема словотвірних (К. Городенська [6]), лексико-граматичних (Н. Гошилик [7], Т. Романок [8]), синтаксичних (Т. Грибонос [9], О. Русакова [10]). Водночас досі малодослідженою сферою мовного функціонування категорії темпоральності залишається її паремійна об'єктивізація. У сучасній науковій літературі з цієї проблеми висвітлено лише певні її аспекти, зокрема: розкрито колективне уявлення про час через призму універсального та національного на матеріалі паремій слов'янських, германських і романських мов із погляду конвергентності та дивергентності його вербалізації (З. Коцюба [11]); описано категорію темпоральності, а саме протиставлення «початок-кінець часових відтинків», на матеріалі українських фразеологізмів (Н. Клименко [4]); досліджено групи одиниць із семантичним відтінком темпоральності в межах української релігійної фразеології (А. Куза [12]). У цій статті здійснено спробу висвітлення особливостей вербалізації цієї категорії в паремійному корпусі німецької мови засобом іменників із темпоральною семантикою.

Метою статті є дослідження семантичних ознак іменників, що реалізують темпоральну семантику в німецьких пареміях. **Матеріалом дослідження** слугували дані суцільної вибірки з пареміологічних словників сучасної німецької мови [13; 14]. З огляду на цілі його вивчення застосовано такі **методи**: описовий – для інвентаризації, класифікації, інтерпретації семантичних ознак паремійних одиниць; метод семантичної ідентифікації – для визначення належності лексичних одиниць до функціонально-семантичної категорії темпоральності; компонентний аналіз – для виокремлення компонентів значення досліджуваних іменників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Центром категорії темпоральності є іменник *die Zeit*, темпоральна сема в якому є головним і єдиним компонентом його семантичної структури. Він чисельно презентований в паремійних одиницях, відзеркалюючи важливість часу в житті німців, обгрунтовану в тому числі й пунктуальністю як однією зі знакових рис їхньої ментальності. Час – абстрактна величина, але підлягає кількісному визначенню засобом прийнятих у суспільстві одиниць його виміру. Цей факт увиразнюють і паремії через співвіднесення іменника *die Zeit* із кількісними маркерами, наприклад прислівником *wenig*: *Gutes zu tun braucht wenig Zeit*, реалізуючи універсальну логему «добра справа не потребує багато часу». Паремії відображають у низці вживань час як членований на певні відтинки континуум, підкреслюючи тим самим нестабільність, мінливість буття, наприклад: *Andere Zeit, andere Leute; Andere Zeiten, andere Saiten; Zeit und Zeit ist nicht gleich*. Поряд зі значенням проміжку часу іменник *die Zeit* виражає в пареміях часову межу, актуалізуючи значення «найкраща пора», «своєчасність». Засобами вираження цього значення є, по-перше, іменник *die Zeit* у самостійному вживанні: *Heut' ist die Zeit*; по-друге, його комбінація з присвійним займенником *sein*: *Alles hat seine Zeit; Ein jegliches Ding hat seine Zeit*; по-третє, його поєднання з прикметником *recht*: *Ein guter Rat zur rechter Zeit wahrt manchen vor viel Herzleid; Ein Nein zur rechten Zeit erspart viel Widerwärtigkeit*. Протилежне до вищеописаного значення несвоєчасності вербалізується засобом додавання префікса *Un-*, наприклад: *Besser zur Unzeit als nie*.

У колективній свідомості носіїв німецької мови час концептуалізується метафорично, постаючи об'єктом чи суб'єктом названої в паремії ситуації. В одиниці *Wer auf die Zeit wartet, dem fehlt die Zeit* лексема *die Zeit* у двох випадках уживання реалізує ролі об'єкта і суб'єкта окресленої ситуації. Інші виокремлені нами паремії демонструють універсальні моделі метафоричного переосмислення часу: «час – лікар»: *Die Zeit heilt alles; Die Zeit ist der beste Arzt; Zeit heilt jedes Leid*; «час – ресурс»: *Zeit gewonnen, alles gewonnen; Zeit verloren, alles verloren; Spare in der Zeit, so hast du in der Not*; «час – гроші»: *Zeit vertan, Geld vertan; Zeit ist Geld*; «час – життя»: *Zeit ist Leben; Leben ist Zeit*. Персоніфікація, що ілюструє час як носія певної дії, властивої людині (час приходить, чекає, біжить, тікає, зупиняється), увиразнює його швидкоплинність: *Kommt Zeit, kommt Rat; Zeit, Ebbe und Flut warten auf niemand; Es flieht die Zeit; Das Jahr bleibt stehen, die Zeit nicht*, здатність забезпечити певний результат (вирішити проблему, відновити справедливість, винагородити тощо): *Zeit macht Heu; Zeit verrät und hängt den Dieb; Die Zeit bringt Rosen; Die Zeit entblättert jede Rose*.

Окрім лексеми *die Zeit*, у пареміях широко використовуються темпоральні лексичні одиниці, що різноаспектно описують часові відношення. За характером темпоральних значень поділяємо їх на дві групи: 1) лексеми на позначення періодів часу;

2) лексеми, що називають час події. До першої групи належать: 1) лексеми, що виражають фіксовану часову тривалість (*Minute, Stunde, Monat, Jahr* тощо); 2) одиниці, що позначають нефіксовану часову тривалість (*Weile, Augenblick, Ewigkeit*).

Найменшою одиницею на позначення міри часу є іменник *Minute*, зафіксований нами лише в одній паремії: *Besser eine Stunde zu früh als eine Minute zu spät*, у якій протиставляються дві одиниці на позначення точного часу – *Stunde-Minute*, наголошуючи на важливості хвилини.

Нефіксована тривалість характеризує певний часовий відтинку із погляду короткотривалості чи довготривалості. Іменники *Augenblick, Weile* позначають мінімальний часовий проміжок, імплікуючи, подібно до описаних вище одиниць, значення його вагомості навіть у вимірі вічності: *Nutze den Augenblick! Den versäumten Augenblick bringt kein Wunsch zurück; Auch die Ewigkeit besteht aus den Augenblicken; Gut Ding will Weile haben*.

Кількісно і якісно репрезентативнішим у пареміях є іменник *die Stunde*, найчастіше використовуваний у повсякденному вимірюванні часу. У двох виокремлених нами прикладах він сполучається з кількісним числівником, вказуючи тим самим на точний часовий проміжок, наприклад: *Wer länger schläft als sieben Stund', verschläft sein Leben wie ein Hund; Besser eine Stunde zu früh als eine Minute zu spät*. В інших випадках він актуалізує значення неточного часового відтинку, зокрема, в паремії *Mach es wie die Sonnenuhr, zähl' die heiteren Stunden nur*. Ще в одній одиниці, поєднуючись з іменником *Stätte*, він позначає часову координату: *Stätte und Stunde lassen den Dieb stehlen*. В одній із паремій іменник *Stunde* представлений у димінутивній формі, утвореній за допомогою суфікса *-lein*, що, однак, експлікує більшу значущість години щодо року: *Ein Stündlein bringt oft, was Jahre nicht bringen*.

Висока частотність вживання іменника *der Tag* у пареміях знаходить логічне пояснення через його використання в повсякденній практиці як засобу обчислення часу. У сполученні з кількісним числівником у паремії *Fisch und Gäste stinken nach drei Tagen* він виражає надто довгий як на перебування гостей період часу. З іншого боку, в паремії *Rom ist nicht an einem Tag erbaut worden* окреслює закороткий проміжок, якщо йдеться про серйозну справу. Фактично часова тривалість, виражена за допомогою цієї одиниці, в паремії має відносний характер, вона завжди співвідноситься з позначуваною паремією ситуацією, конкретизується та визначається нею.

Іменник *der Tag* – багатозначна одиниця, що виражає, крім значення проміжку часу довжиною 24 години, конкретний день року, дату, світлу частину доби. У колективній свідомості німців день об'єктивується не як проста, а як осмислена міра часу, сповнена конкретним змістом, яким є: життєвий урок: *Jeder Tag bringt neue Lehre*; щастя: *Ohne sich vorher zu plagen, kommt man nicht zu Glückes Tagen*; мука: *Jeder Tag hat seine Plage*; зло, лихо: *Wer aus Liebe heiratet, hat gute Nächte und üble Tage*.

День для людини є активною частиною доби, що вимагає затрати сил та енергії, тому відповідний іменник актуалізує значення довготривалості через поєднання з прикметником *lang*. Відповідно, в пареміях, в яких традиційно мають місце поради та вказівки, пропонуються способи, що змогли би вплинути на його тривалість, наприклад, через скорочення: *Arbeit verkürzt den Tag* чи продовження *Verdruss und Plage macht lange Tage*.

Іменник *der Tag* у значенні світлової частини дня вживається з іменником *der Abend*, що позначає наступний після світлового дня період доби. У цьому разі він позначає не увесь день, а лише його частину, експлікуючи значення незавершеності. Такі паре-

мії презентують день як період доби, за результатами якого рано робити остаточні висновки: *Man soll den Tag nicht vor dem Abend loben*. Подібне значення незавершеності маніфестує паремія *Ist der Tag auch so lang, dennoch kommt der Abend*. У ролі кількісного конкретизатора іменника *der Tag* вживається займенник *alle*, виражаючи значення «увесь час», «завжди»: *Haar und Schaden wachsen alle Tage; Es ist nicht alle Tage Sonntag; Viel sehen, hören, wenig sagen ist gut und nützt in allen Tagen*.

Іменник *die Woche*, згідно з дефініцією, вказує на послідовність днів від понеділка до неділі, період часу довжиною сім днів. У пареміях, однак, ця міра часу отримує дещо відмінне представлення, не відображаючи цю усталену послідовність, а цілком іншу, наповнену уявленнями колективного автора – народу, зокрема працюючої та лінійної людини, в першій з яких «сім сьогодні», в другій – «сім завтра»: *Für den Fleißigen hat die Woche sieben Heute, für den Faulen sieben Morgen*. У двох інших одиницях, що містять лексему *Woche*, тиждень концептуалізується через призму вихідного дня – неділі, очевидно, у зв'язку з винятковим його статусом. Вони одночасно експлікують усталений ритм життя: *Jede Woche hat ihren Sonntag*, а також застерігають від порушення цього усталеного порядку: *Eine Woche hat nicht drei Sonntag*.

Іменник *das Jahr* позначає в паремійних одиницях тривалий проміжок часу, певний життєвий цикл, повноцінне проживання якого потребує певних зусиль і ресурсу, що виразно демонструють іменники *Maul, Magen, Wurst*: *Das Jahr hat ein weites Maul und einen großen Magen; Das Jahr ist immer länger als die Wurst*. Паремія *Das vorige Jahr war immer besser* експлікує оцінно-ретроспективний погляд на цей відтинок часу, інша паремія *Es ist kein Hühnchen noch so klein, über's Jahr will's eine Henne sein* – проспективну семантику. У формі множини іменник *das Jahr* актуалізує значення тривалого часового періоду в житті людини, протягом якого людина збагачується досвідом: *Jahre lehren mehr als Bücher; Erfahren kommt mit den Jahren; Andere Jahre, andere Haare*.

Наступна група – іменники, що вказують на час події, відображають знання німецького народу про календарну систему, яка є основою часового світосприйняття, що синхронізує та регулює буття окремої людини та цілого суспільства [7, с. 8]. Людина сприймає події навколишнього через координати «я, тут, зараз», здійснюючи відповідно до цього членування дійсності на три часові площини – теперішнього, минулого та майбутнього. Головними вербалізаторами окреслених значень є темпоральні прислівники, що широко використовуються в пареміях. Обмеживши дослідження іменною номінацією, констатуємо наявність лише поодиноких прикладів із субстантивними прислівниками відповідної семантики, як от: *Nutze das Heute! Wenn ein Freund bittet, so gilt nicht "Morgen"*, що виражають значення своєчасності та несвоечасності відповідно. У багатьох одиницях здійснюється протиставлення часових площин через іменники *das Heute* і *das Morgen*, внаслідок якого спостерігається певна закономірність: іменник *das Heute* позначає не стільки часу площину, скільки ретельність, своєчасність події, *das Morgen*, навпаки, – марнування часу: *Für den Fleißigen hat die Woche sieben Heute, für den Faulen sieben Morgen*. Ці дві часові площини, таким чином, у пареміях підлягають чіткому розмежуванню, що ілюструє наведена як приклад паремійна одиниця *Das Heute muss dem Morgen nichts borgen*.

Іменник *der Morgen* виражає у складі паремій, крім свого первинного позначення однієї з частин доби, плідний період, від якого залежить продуктивність цілого дня. Ранок у колек-

тивній свідомості німців асоціюється з особливою активністю, працею, що приносить найярісніші плоди, наприклад: *Der Pflug am Morgen macht die besten Furchen; Morgenrot schafft Brot*. В атрибутивному словосполученні *ein zeitiger Morgen* він позначає важливість раннього початку дня: *Ein zeitiger Morgen macht einen langen Tag*.

Вечір у побутовому уявленні німців – завершальна частина дня, що зумовлює асоціативні зв'язки іменника *der Abend* у пареміях зі значенням підсумку: *Das Wetter soll man erst am Abend loben*. В інших випадках вживання актуалізується значення надії, сподівання на гарне завершення дня: *Es ist noch nicht aller Tage Abend; Wer weiß, was der Abend bringt*. У німецьких пареміях вечір – час для відпочинку, розваг: *Je später der Abend, desto schöner die Gäste*, коли активізуються ті, хто цілий день відпочивав: *Abends werden die Faulen fleißig*. Він протиставляється іншій частині доби – ранковій – як неконструктивний період, коли не слід приймати серйозні рішення: *Abendrede und Morgenrede kommen selten überein; Wer des Abends geht hüpfen und springen, kann am Morgen sein Höschen nicht finden*.

Іменник *die Nacht* у пареміях здебільшого актуалізує значення неспокійного періоду доби, що стирає всі відмінності між людьми: *Nachts sind alle Ampeln grün; Bei Nacht sind alle Katzen grau*. Під покривом ночі активізуються темні сили, часто трапляються нещастя: *Den Laden macht man zur Nacht zu*. Ці значення підсилюються іменниками з негативною конотацією, як-от *Unkraut*: *Unkraut braucht man nicht zu begießen, es wächst über Nacht; Unglück: Haar und Unglück wachsen über Nacht*. Ніч – це час втрат певних цінностей: *Jungfernschaft und Blütenpracht gehn verloren über Nacht*, хоча в одному випадку спостерігається цілком протилежне твердження: *Das Glück kommt über Nacht*.

Іменники на позначення пів року часто використовуються в пареміях, експлікуючи властиві їм ознаки, що їх люди спостерігали протягом віків. Пори року в колективній свідомості носіїв німецької мови традиційно асоціюються з дарами природи, які людина отримує в різний час: *Der Sommer gibt Korn, der Herbst gibt Wein, der Winter verzehrt, was beide beschert*. У більшості досліджуваних одиниць іменники на позначення пів року протиставляються за різними ознаками. Одним із таких критеріїв протиставлення є їхня продуктивність: літо – активна пора року, коли людина, працюючи, акумулює засоби для життя, зима – час відпочинку, протягом якого людина, як правило, споживає плоди своєї праці, наприклад: *Wer im Sommer die Kleider vertut, muss im Winter frieren; Wer Rosen nicht im Sommer bricht, der bricht sie im Winter nicht; Denk an den Winter, solange es noch Sommer ist*. Хоча в одній із паремій наголошується на тому, що працюючим людям зима – не перешкода, наприклад: *Dem fleißigen Hamster schadet der Winter nicht*. Іменник *der Frühling* нерепрезентативний з погляду паремійного вживання. В одній із виявлених нами паремій весна асоціюється з початком нового циклу, нового життя: *Neuer Frühling, neue Nester*.

Широкої паремійної вербалізації не отримують і назви місяців, оскільки в процесі вибірки нами виявлено поодинокі випадки їх вживання, зокрема іменників *der April, der Mai*. Іменник *April* відображає основні характеристики позначуваного ним місяця року – мінливість погоди, що презентовано в усіх досліджуваних одиницях, наприклад: *Das Glück ist wie Aprilwetter; Das Urteil der Welt ist veränderlich wie Aprilwetter; Der April tut, was er will*. У них через призму характеристик цього весняного місяця образно представлена нестабільність життя. Травень – сприятливий із погляду погодних умов, теплий весняний місяць,

у пареміях образно експлікує сприятливі етапи життя людини. У пареміях іменник *der Mai* актуалізує значення процвітання, успіху, одночасно здійснюючи застереження щодо короткотривалості таких етапів у житті, наприклад: *Es ist nicht immer Mai; Des Lebens Mai blüht einmal und nie wieder.*

У процесі роботи над ілюстративним матеріалом виокремлено три паремії на позначення календарних свят. Їхній аналіз дав змогу спостерігати цікаву особливість: у них розкриваються не певні ознаки цих днів календаря, а характерні чи нехарактерні для них природні явища. Наприклад, переддень Нового року *Sylvester* у паремії описується як час, коли відбувається незначне збільшення світлового дня: *Zu Sylvester nimmt der Tag um einen Hahnentritt zu.* Іменник *Pfingsten* у паремії *Zu Pfingsten auf dem Eise* аналогічно представлений через нетипове для періоду відзначення цього календарного свята явище природи – мороз. У цьому відношенні дещо відмінним є вживання лексеми *Nimmermehrtag* на позначення дня, що не настане ніколи, у паремії *Es soll geschehen am Nimmermehrtag.* Він не корелює з жодним календарним днем, а тому називає неможливість настання події.

Висновки та перспективи подальших пошуків. Час у колективній свідомості німців розкривається не просто як величина, а як одиниця, наповнена якісним змістом, об'єктивуючи результат взаємодії людини з часом, його сприйняття та відчуття. У пареміях темпоральність, експлікована лексемою *die Zeit* у прямому значенні, сприймається як проміжок часу, що отримує кількісний вимір, часова точка чи межа, у переносному – як цінність матеріального та нематеріального плану, суб'єкт чи об'єкт ситуації, наділений людськими якостями. Темпоральні лексичні одиниці описують часові відношення як фіксований чи нефіксований період часу чи час події. Особливість їхнього вживання як компонентів паремій полягає в маніфестації не лише часових, але й інших ознак, які вкладає в них людина. Послідовно увиразнюють це іменники на позначення короткого відтинку часу *Minute, Stunde, Weile, Augenblick*, що в паремійних одиницях актуалізують значення важливості та значущості. День у пареміях окреслює завершений і незавершений цикл, як міра часу він завжди корелює з об'єктом вимірювання, позначаючи занадто короткий чи довгий відтинку часу. Іменник *die Woche* якщо й експлікує послідовність днів, то не традиційну, усталену, а з погляду сприйняття її людиною («сім сьогодні» (з погляду старанного) «сім завтра» (з погляду лінивого)) чи через логічне/нелогічне співвідношення робочих і святкових днів; *das Jahr* окреслює відповідний життєвий цикл через його поділ на два періоди – працю та відпочинок, а також імплікує значення «досвід». Іменники на позначення часу події теж сприймаються через певні асоціативні зв'язки, як-от: «сьогодні – ретельність», «завтра – зволікання», «ранок – продуктивність», «вечір – розвага», «ніч – втрата, нещастя», «літо – праця», «зима – споживання», «квітень – мінливість», «травень – процвітання». Назви календарних свят у пареміях не розкривають їхню суть, а сприймаються з погляду характерних/нехарактерних для них природних явищ. Предметом подальшого наукового пошуку можуть стати дієслова, прикметники та прислівники з темпоральною семантикою як структурні елементи німецьких паремій.

Література:

1. Барчук В. Граматична категорія темпоральності: семантико-структурний аспект. *Мовознавство*. 2011. № 6. С. 64–76.
2. Haspelmath M. From space to time: Temporal adverbials in the World's languages. München, Newcastle, LINCOM EUROPA, 1997. 188 p.

3. Бондарко А.В., Буланін Л.Л. Русский глагол. Ленинград, Просвещение, 1967. 192 с.
4. Клименко Н.Ф. Категорія часу у вимірах фразеологізмів сучасної української мови. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. Вип. 47 (1). С. 19–40.
5. Павленко Г. Лінгвістична категоризація часу. *Держава та регіони*. 2008. № 1. С. 49–53.
6. Городенська К.Г. Онтологічні параметри граматичних категорій способу та часу. *Мовознавство*. 1997. № 1. С. 39–42.
7. Гошилик Н.С. Лексична репрезентація часу в системі сучасної англійської мови та публіцистичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. – Харків, 2011. 20 с.
8. Романюк Т. Грамемна структура категорії темпоральності в сучасній українській мові : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луцьк, 2007. 196 с.
9. Грибонос Т. Функціонування темпоральності на синтаксичному рівні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна*. 2012. Вип. 26. С. 70–72.
10. Русакова О. Видо-часове співвіднесення дієслівних присудків у простому ускладненому реченні сучасної української мови. *Лівденний архів. Філологічні науки*. 2018. Вип. 73. С. 40–43.
11. Коцюба З. Вербалізація колективних уявлень про час у пареміях слов'янських, германських і романських мов. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2012. С. 159–164.
12. Куза А. Українська релігійна фразеологія: особливості функціонування в сучасному мовному просторі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 2016. 20 с.
13. Кудіна О., Пророченко О. Перлини народної мудрості. Вінниця, Нова книга, 2005. 320 с.
14. Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich, Dudenverlag, 1998. В. 11. 864 S.

Storonska O. The category of temporality in the dimensions of German paremiology

Summary. The article analyzes the noun as a means of expressing temporality in the paremiology of the modern German language. The central component of this category is the noun *die Zeit*, which in paremiology interprets time as an abstract unit – a segment in time space, time limit or point. In metaphorical verbalization, the meaning of time acquires subjectivity or objectivity through associations with the concepts of tangible and intangible values and goods. Temporal units represent the meanings of a fixed/non-fixed period of time or time characteristic of an event, their quantitative and qualitative understanding. Careful attitude to time as a feature of the German mentality is reflected in the studied language units by nouns to denote short time periods such as *Minute, Stunde, Weile, Augenblick*, emphasizing the importance of every moment in human life. The paremiology use of nouns that name significant time intervals (day, week, year, etc.) expresses a person's perception of time: the noun *der Tag* expresses from the human point of view a long or short time through the prism of the object of measurement; the noun *die Woche* illustrates a logical or illogical time sequence in terms of a person's attitude to work; *das Jahr* expresses certain life cycles as the ratio of work and rest. The time of the event in the paremiology verbalization mints a person's perception of certain time coordinates with the help of nouns *das Heute, das Morgen, der Morgen, der Abend, die Nacht, der Winter, der Sommer, der April, der Mai*, which actualize, along with the corresponding temporal, the meanings of punctuality, procrastination, productivity, entertainment, loss, unhappiness, diligence, rest, variability, prosperity. Calendar holidays *Sylvester, Pfingsten* in paremiology are perceived through characteristic or uncharacteristic of them natural phenomena.

Key words: temporality, paremia, German language, noun, verbalization, metaphor, time interval, event time.